

חוברת תרגול – מקום בארץ: חידות תמונה על יישובים בישראל

מהדורה למורה חנ"מ

מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את שלושת שלבי הפתרון ואת סולם הרמזים של חידות התמונה
- לזהות ולהסביר שמונה דרכים לבניית חידה: צירוף, תצורה, סמיכות, הומופון, חיסור, מספר, זוגי
- לשייך יישובים מהחידות לאזור הגיאוגרפי הנכון במפת ישראל
- לתכנן ולכתוב חידת תמונה חדשה תוך שימוש מודע במנגנון לשוני

גרסת חנ"מ – פחות פריטים, עד 3 אפשרויות בחירה, בנק מילים, גופן מוגדל ושורות כתיבה רחבות. מומלץ להקריא את ההוראות בקול ולעבוד חלק אחר חלק, בלי הגבלת זמן.

חלק א' – פרק 1 • איך פותרים חידת תמונה: שלושה צעדים וסולם רמזים – היכרות עם השלבים

- 1. ב – אומרים בקול מה רואים בכל תמונה
- 2. ב – שלושה

חלק ב' – פרק 1 • איך פותרים חידת תמונה: שלושה צעדים וסולם רמזים – היכרות עם השלבים (המשך)

- 1. נכון – כך אפשר לדעת כמה מילים וכמה אותיות מחפשים.
- 2. לא נכון – הרמז הראשון הוא איזה אזור מופיע במפה, ולא משחק המילים.

חלק ג' – פרק 1 • איך פותרים חידת תמונה: שלושה צעדים וסולם רמזים – מיישמים את הצעדים

- 1. יישוב
- 2. מעיין

חלק ד' – פרק 1 • איך פותרים חידת תמונה: שלושה צעדים וסולם רמזים – מיישמים את הצעדים (המשך)

- 1 – ד (אומרים בקול מה רואים בכל תמונה)
- 2 – ג (סופרים משבצות ואותיות)
- 3 – א (מחברים ובודקים אם יש יישוב כזה)
- 4 – ב (איזה אזור מופיע במפה)

חלק ה' – פרק 2 • מנגנוני לשון בסיסיים: צירוף מילים וסמיכות – זיהוי בסיסי

- 1. ג – בית שמש
- 2. ב – צורת נסמך
- 3. ב – שתי המילים נשארות שלמות בלי שינוי

חלק ו' – פרק 2 • מנגנוני לשון בסיסיים: צירוף מילים וסמיכות – נכון/לא נכון

- 1. נכון – קריה הופכת לקריית (סמיכות), והמספר 8 נקרא בקול 'שמונה'.

חלק ז' – פרק 2 • מנגנוני לשון בסיסיים: צירוף מילים וסמיכות – השלמת צירופים

- 1. רמת גן
- 2. קריית ים

חלק ח' – פרק 2 • מנגנוני לשון בסיסיים: צירוף מילים וסמיכות – התאמת מושגים

- 1 – ב (שתי מילים נשמרות כצורתן, כמו בית ושמש)
- 2 – א (המילה הראשונה משנה צורה, ה' הופכת לת')

חלק ט' – פרק 3 • מנגנוני לשון מתקדמים: תצורה, הומופונים, חיסור אות, מספר וזוגי – זיהוי המנגנון

1. א – מילה שנשמעת כמו מילה אחרת אך נכתבת או מתפרשת אחרת
2. א – סמיכות – ה' הופכת לת'
3. א – חיסור אות

חלק י' – פרק 3 • מנגנוני לשון מתקדמים: תצורה, הומופונים, חיסור אות, מספר וזוגי – השלמות

1. יה
2. 8

חלק י"א – פרק 3 • מנגנוני לשון מתקדמים: תצורה, הומופונים, חיסור אות, מספר וזוגי – הסבר ויצירה

חלק י"ב – פרק 4 • גיאוגרפיה של ישראל: אזורים ויישובים בחידות – היכרות עם האזורים

1. ג – 6
2. ב – חיפה והכרמל
3. א – נשר וטירת כרמל

חלק י"ג – פרק 4 • גיאוגרפיה של ישראל: אזורים ויישובים בחידות – נכון או לא נכון

1. נכון – שניהם נמצאים בדרום הארץ, בתוך אזור הנגב והערבה שבאתר

חלק י"ד – פרק 4 • גיאוגרפיה של ישראל: אזורים ויישובים בחידות – שיוך יישובים לאזור

1. נגב והערבה
2. חיפה והכרמל

חלק ט"ו – פרק 4 • גיאוגרפיה של ישראל: אזורים ויישובים בחידות – התאמת יישוב לאזור

1. ד (הגליל והצפון)
2. ג (חיפה והכרמל)
3. ב (העמקים)
4. א (השרון והמרכז)

חלק ט"ז – פרק 5 • בונים חידת תמונה משלכם – מכירים את הדרכים לבניית חידה

1. א – מחלקים אותו לחלקים שאפשר לצייר
2. ב – כשחלק מהשם אי אפשר לצייר בתמונה

חלק י"ז – פרק 5 • בונים חידת תמונה משלכם – תרגול פירוק שמות יישובים

1. נכון – כך נוצרת צורת הנסמך בעברית, למשל רמה הופכת לרמת גן
2. לא נכון – הומופון הוא מילים שנשמעות אותו דבר אבל נכתבות או מתפרשות אחרת, כמו אתה ואתא

חלק י"ח – פרק 5 • בונים חידת תמונה משלכם – השלמות והתאמות

1. בית שמש
2. נהריה

חלק י"ט – פרק 5 • בונים חידת תמונה משלכם – התאמת דרך לדוגמה

1. ג (ראש פינה)
2. ד (רמת גן)
3. ב (קריית אתא)
4. א (רהט)

חלק כ' – פרק 6 • חזרה, משחקים וסיכום – זיכרון ועובדות יסוד

1. א – משחק מילים שבו מפרקים שם יישוב לחלקים מצוירים ומרכיבים מחדש
2. ב – שלושה: מפה, אות ראשונה, משחק מילים
3. ב – 2, 3 או 4 קבוצות

כרטיס יציאה – מה לחפש

- התשובה כוללת דוגמה נכונה משני הסוגים ומציינת את שינוי ה'-ה' ל'-ת' בסמיכות
- ההסבר מזכיר שהמילים נשמעות זהה אך נכתבות/מתפרשות אחרת, עם דוגמה כמו אתה/אתא
- היישובים משויכים נכון לאזור על פי החלוקה לשישה אזורים שהוצגה בחוברת

טיפים להפעלה:

- אפשר לפרוס את החוברת על פני שלוש עד ארבע שיעורים: שיעור אחד לעקרונות הפתרון, שיעור אחד למנגנוני הלשון, שיעור לגיאוגרפיה ובניית חידה, ושיעור סיכום במשחק
- לתלמידים מתקשים כדאי להתחיל מצירוף וסמיכות בלבד ולהוסיף הומופונים ומספרים בהמשך, בהתאם למסלול המתאים באתר
- לקראת פרק הבנייה כדאי לאפשר עבודה בזוגות: אחד/ת בוחר/ת יישוב והשני/ה מנחש/ת, כדי לתרגל גם הסבר בעל פה
- בסיום כל פרק מומלץ להשתמש בכרטיס הסבירו את התשובה כדי לוודא הבנה של המנגנון הלשוני ולא רק ניחוש התשובה

חוברת תרגול – מקום בארץ: חידות תמונה על יישובים בישראל

מקום בארץ – חידות תמונה: מזהים את היישוב?

תיכון · חנ״מ

תוכן החוברת

1. פרק 1 – איך פותרים חידת תמונה: שלושה צעדים וסולם רמזים
2. פרק 2 – מנגנוני לשון בסיסיים: צירוף מילים וסמיכות
3. פרק 3 – מנגנוני לשון מתקדמים: תצורה, הומופונים, חיסור אות, מספר וזוגי
4. פרק 4 – גיאוגרפיה של ישראל: אזורים ויישובים בחידות
5. פרק 5 – בונים חידת תמונה משלכם
6. פרק 6 – חזרה, משחקים וסיכום

שם: _____ כיתה: _____

יצרה: רוית ראש בן ישי

חוברת תרגול – מקום בארץ: חידות תמונה על יישובים בישראל

חוברת התלמיד/ה חנ"מ

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בחוברת זו תתרגלו את העקרונות הלשוניים שמאחורי חידות התמונה באתר, מצירוף מילים ועד הומופונים, וכן את הזיהוי הגיאוגרפי של היישובים. השלימו את הפרקים לפי הסדר, ובסוף כל פרק נסו להסביר בקול רם את התשובה לפני שבודקים אותה. פרק הסיכום מזמין אתכם לבנות חידה משלכם.

בנק מילים: חיפה והכרמל | יישוב | נגב והערבה | יה | מעיין | נהריה | קריית ים | רמת גן | בית שמש | 8

1 חלק א' – פרק 1 • איך פותרים חידת תמונה: שלושה צעדים וסולם רמזים – היכרות עם השלבים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהו הצעד הראשון בפתרון חידת תמונה?

(א) בודקים במפה (ב) אומרים בקול מה רואים בכל תמונה (ג) מחפשים רמז אחרון

2. כמה שלבים יש בסולם הרמזים?

(א) שניים (ב) שלושה (ג) ארבעה

2 חלק ב' – פרק 1 • איך פותרים חידת תמונה: שלושה צעדים וסולם רמזים – היכרות עם השלבים (המשך)

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	הצעד השני בפתרון הוא לספור כמה משבצות ואותיות יש בתשובה.	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
2	הרמז הראשון בסולם הרמזים הוא משחק המילים.	☐	☐

3 חלק ג' – פרק 1 • איך פותרים חידת תמונה: שלושה צעדים וסולם רמזים – מיישמים את הצעדים

השלימו את המילה החסרה.

1. כדי לבדוק אם פתרנו נכון, בודקים אם קיים _____ בשם כזה.

2. בתמונה של 'עין' אפשר לחשוב גם על מילה אחרת: _____ .

4 חלק ד' – פרק 1 • איך פותרים חידת תמונה: שלושה צעדים וסולם רמזים – מיישמים את הצעדים (המשך)

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. צעד 1	___	**א.** מחברים ובודקים אם יש יישוב כזה
2. צעד 2	___	**ב.** איזה אזור מופיע במפה
3. צעד 3	___	**ג.** סופרים משבצות ואותיות
4. רמז ראשון	___	**ד.** אומרים בקול מה רואים בכל תמונה

5 חלק ה' – פרק 2 • מנגנוני לשון בסיסיים: צירוף מילים וסמיכות – זיהוי בסיסי

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. באיזה מהצירופים הבאים שתי המילים נשארות בצורתן המלאה, בלי שינוי?

א) רמת גן ב) קריית ים ג) בית שמש

2. מהו השם הלשוני לתופעה שבה 'רמה' הופכת ל'רמת' כשהיא מצטרפת למילה 'גן'?

א) הומופון ב) צורת נסמך ג) צורת זוגי

3. מה משותף לצירופים 'ראש פינה' ו'כפר יונה'?

(א) שתיהן דוגמאות לסמיכות (ב) שתי המילים נשארות שלמות בלי שינוי

(ג) יש בהן מספר שהוא חלק מהשם

6 חלק ו' – פרק 2 • מנגנוני לשון בסיסיים: צירוף מילים וסמיכות – נכון/לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	בצירוף 'קריית שמונה' יש גם שינוי בסוף המילה הראשונה וגם מספר שנקרא כמילה.	☐	☐

7 חלק ז' – פרק 2 • מנגנוני לשון בסיסיים: צירוף מילים וסמיכות – השלמת צירופים

השלימו את המילה החסרה.

1. רמה + גן = _____

2. קריה + ים = _____

8 חלק ח' – פרק 2 • מנגנוני לשון בסיסיים: צירוף מילים וסמיכות – התאמת מושגים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. צירוף מילים שלמות	___	**א.** המילה הראשונה משנה צורה, ה' הופכת לת'
2. סמיכות	___	**ב.** שתי מילים נשמרות כצורתן, כמו בית ושמש

9 חלק ט' – פרק 3 • מנגנוני לשון מתקדמים: תצורה, הומופונים, חיסור אות, מספר וזוגי – זיהוי המנגנון

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהו הומופון?

(א) מילה שנשמעת כמו מילה אחרת אך נכתבת או מתפרשת אחרת

(ב) מילה שמחברת שתי מילים שלמות (ג) אות שמורידים ממילה מוכרת

2. איזה מנגנון מדגים הצירוף רמה+גן שהופך לרמת גן?

(א) סמיכות – ה' הופכת לת' (ב) חיסור אות (ג) מספר במקום מילה

3. רהיט פחות אות י שווה רהט – זו דוגמה למנגנון של...

(א) חיסור אות (ב) צירוף מילים שלמות (ג) הומופון

10 חלק י' – פרק 3 • מנגנוני לשון מתקדמים: תצורה, הומופונים, חיסור אות, מספר וזוגי – השלמות

השלימו את המילה החסרה.

1. נהר + _____ = נהריה

2. קריה + _____ = קריית שמונה

11 חלק י"א – פרק 3 • מנגנוני לשון מתקדמים: תצורה, הומופונים, חיסור אות, מספר וזוגי – הסבר ויצירה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

12 חלק י"ב – פרק 4 • גיאוגרפיה של ישראל: אזורים ויישובים בחידות – היכרות עם האזורים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. כמה אזורים מוצגים במסך 'כל החידות' באתר?

(א) 4 (ב) 5 (ג) 6

2. איזה אזור כולל את העיר חיפה?

א) הגליל והצפון ב) חיפה והכרמל ג) השרון והמרכז

3. חידה 8 מסומנת באתר באזור חיפה והכרמל. אילו עוד יישובים צפויים להופיע שם?

א) נשר וטירת כרמל ב) אילת ורהט ג) כפר סבא ורעננה

13 חלק י"ג – פרק 4 • גיאוגרפיה של ישראל: אזורים ויישובים בחידות – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	אזור 'הנגב והערבה' כולל יישובים כמו אילת ומצפה רמון	☐	☐

14 חלק י"ד – פרק 4 • גיאוגרפיה של ישראל: אזורים ויישובים בחידות – שיוך יישובים לאזור

השלימו את המילה החסרה.

1. רהט ובאר שבע נמצאים באזור ה_____

2. חיפה, נשר וטירת כרמל שייכים לאזור _____

15 חלק ט"ו – פרק 4 • גיאוגרפיה של ישראל: אזורים ויישובים בחידות – התאמת יישוב לאזור

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. נהריה	___	**א.** השרון והמרכז
2. חיפה	___	**ב.** העמקים
3. עפולה	___	**ג.** חיפה והכרמל
4. כפר סבא	___	**ד.** הגליל והצפון

16 חלק ט״ז – פרק 5 • בונים חידת תמונה משלכם – מכירים את הדרכים לבניית חידה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. כדי לבנות חידת תמונה, מה עושים קודם עם שם היישוב?

(א) מחלקים אותו לחלקים שאפשר לצייר (ב) מתרגמים אותו לאנגלית

(ג) מוחקים אותיות באקראי

2. מתי משתמשים בדרך של 'מילה + אותיות' בבניית חידה?

(א) כשכל השם אפשר לצייר (ב) כשחלק מהשם אי אפשר לצייר בתמונה

(ג) כשהשם מתחיל במספר

17 חלק י״ז – פרק 5 • בונים חידת תמונה משלכם – תרגול פירוק שמות יישובים

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	בסמיכות, הסיומת ה בסוף המילה הראשונה הופכת ל ת, כמו ברמה שהופכת לרמת גן	☐	☐
2	הומופון הוא מילה שנכתבת אותו דבר אך נשמעת אחרת	☐	☐

18 חלק י״ח – פרק 5 • בונים חידת תמונה משלכם – השלמות והתאמות

השלימו את המילה החסרה.

1. בית + שמש = _____

2. נהר + יה = _____

19 חלק י״ט – פרק 5 • בונים חידת תמונה משלכם – התאמת דרך

לדוגמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. צירוף מילים שלמות	___	**א.** רהט
2. סמיכות	___	**ב.** קריית אתא
3. הומופון	___	**ג.** ראש פינה
4. חיסור אות	___	**ד.** רמת גן

20 חלק כ' – פרק 6 • חזרה, משחקים וסיכום – זיכרון ועובדות יסוד

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהי חידת תמונה (רבוס) כפי שמופיעה באתר?

(א) משחק מילים שבו מפרקים שם יישוב לחלקים מצוירים ומרכיבים מחדש

(ב) מפה של ישראל עם שמות ערים (ג) רשימת שאלות אמריקאיות על גיאוגרפיה

2. כמה שלבים יש בסולם הרמזים של חידה?

(א) שניים (ב) שלושה: מפה, אות ראשונה, משחק מילים (ג) ארבעה

3. במשחק הקבוצות, כמה קבוצות אפשר לבחור?

(א) רק 2 (ב) 2, 3 או 4 קבוצות (ג) עד 6 קבוצות

כרטיס יציאה

אני יודע/ת להסביר בלשוני מה ההבדל בין צירוף מילים לבין סמיכות, עם דוגמה לכל אחד

אני יכול/ה לזהות הומופון בחידת תמונה ולהסביר למה הוא יוצר קושי בפתרון

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀